

Status sędziego P 10/24

27.7.2026 - Anna Wołoszczak | Trybunał Konstytucyjny

11 sierpnia 2026 r. o godz. 11:00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Najwyższego dotyczące statusu sędziego.

Pytanie prawne:

- 1) czy art. 35 § 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (dalej: u.SN) jest zgodny z art. 179 w związku z art. 176 ust. 2 Konstytucji RP,
- 2) czy art. 19 ust. 1 akapit drugi Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej:
 - a) w zakresie, w jakim przyznają Trybunałowi Sprawiedliwości Unii Europejskiej kompetencje do oceny prawidłowości procedury rozpatrywania, oceniania i przedstawiania Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej wniosku o powołanie sędziego oraz ustalenia, że skład orzekający z udziałem osoby powołanej na urząd sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nie stanowi niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy,
 - b) rozumiany w ten sposób, że sąd polski pozostaje związany wykładnią Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej obejmującą ocenę, o której mowa w pkt 2 lit a),- są zgodne z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1, art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 oraz z art. 187 ust. 1 i 4 Konstytucji RP?

Sąd Najwyższy (dalej: sąd pytający) wskazuje, że zgodnie z art. 35 § 2 u.SN, sędzia, za jego zgodą, może zostać przeniesiony przez Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego na stanowisko w innej izbie. W świetle tego przepisu przyznana została Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego kompetencja do przenoszenia sędziów orzekających w jednej z izb Sądu Najwyższego do innej izby.

W ocenie sądu pytającego kształt procedury nominacyjnej ustalony ustawowo w powiązaniu z kształtem ustawowym ustroju (kompetencji oraz kognicji) Sądu Najwyższego w chwili dokonania powołania sędziego Sądu Najwyższego determinuje wraz z normami konstytucyjnymi, w tym z art. 179 i 180 Konstytucji RP, treść i ramy indywidualnego aktu powołania, w konsekwencji zaś inwestytury sędziego Sądu Najwyższego. Jest ona w tym sensie określona w sposób szczególny w porównaniu z powołaniem i wynikającą z niego inwestyturą sędziów sądów powszechnych i odmiennie niż one nie ma charakteru „ogólnego”, obejmującego wszelki zakres „spraw” objętych konstytucyjnym zakresem pojęcia prawa do sądu w świetle art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Ustalona w prawodawstwie inwestytura sędziego SN, jakkolwiek jego status podlega samodzielnie gwarancjom konstytucyjnym, nie może być bowiem traktowana jako treściowo jednolita i niezmienna. Podlega ona ukształtowaniu (konkretyzacji) w ustawodawstwie zwykłym, co z kolei pozwala na ustalenie jej skonkretyzowanej treści w świetle norm konstytucyjnych w odniesieniu do konkretnego sędziego Sądu Najwyższego.

W ocenie sądu pytającego wątpliwa jest więc dopuszczalność przenoszenia sędziów Sądu Najwyższego, nawet za ich zgodą, do innej Izby SN, jak również modyfikacji obowiązków sędziego wynikających z jego inwestytury w niej ustalonych i istniejących w chwili powołania. Akt powołania bezpośrednio zakotwiczony w normach konstytucyjnych (art. 179) wraz z określonym kształtem ustroju Sądu Najwyższego w chwili powołania determinują każdorazowo zdaniem sądu pytającego ramy inwestytury, a tym samym statusu sędziego tego Sądu. Wyklucza to zdaniem sądu pytającego możliwość przenoszenia do innej Izby.

Art. 179 i art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji RP normują kompetencje i podstawowe zasady proceduralne powoływania sędziów w Rzeczypospolitej Polskiej, a z charakteru prerogatywy wynika, że powoływanie sędziów stanowi urzędowy akt władczy Prezydenta i jego uprawnienie osobiste, jako

jednoosobowego organu konstytucyjnego państwa. Powoływanie sędziów, jak wskazuje sąd pytający, jest wyłączną kompetencją Prezydenta, niepodlegającą kontroli żadnego organu państwowego, podobnie jak wyłączna jest kompetencja KRS do przedstawiania Prezydentowi kandydatów na sędziów. Tak ukształtowana procedura nie może podlegać żadnej modyfikacji bez zmiany Konstytucji. Dlatego w ocenie sądu pytającego norma wyprowadzona przez TSUE z art. 19 ust. 1 akapit drugi oraz art. 2 TUE w zakresie, w jakim - w celu zapewnienia skutecznej ochrony prawnej w dziedzinach objętych prawem UE oraz zapewnienia niezawisłości sędziowskiej - przyznaje sądom krajowym kompetencję do stwierdzania wadliwości procesu nominacji sędziego i w jego efekcie odmowy uznania za sędziego osoby powołanej na urząd sędziowski zgodnie z art. 179 Konstytucji, jest niezgodna z art. 2, art. 8 ust. 1, art. 90 ust. 1 i art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji.

Sąd pytający wskazuje, że wyprowadzenie z art. 19 ust. 1 akapit drugi oraz art. 2 TUE kompetencji UE do tworzenia norm regulujących ustroj sądownictwa państwa członkowskiego, w szczególności norm przyzwalających lub upoważniających do pomijania Konstytucji i krajowego ustawodawstwa, orzekania na podstawie przepisów nieobowiązujących oraz przyznawania UE nowych kompetencji, jest działaniem ultra vires, arbitralnym, naruszającym zasady subsydiarności i proporcjonalności, wkraczającym nadmiernie w polską tożsamość konstytucyjną.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego: sędzia TK Justyn Piskorski - przewodniczący, sędzia TK Stanisław Piotrowicz - sprawozdawca, wiceprezes TK Bartłomiej Sochański, prezes TK Bogdan Święczkowski, sędzia TK Jarosław Wyrembak.

<https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-przed/art/status-sedziego-2>